

Duurzame en toekomstbestendige nieuwbouw
Franciscus Gasthuis & Vlietland

Bouwen aan samenwerking in de zorgketen

Franciscus Gasthuis & Vlietland gaat in Rotterdam-Noord nieuw bouwen. De eerste fase omvat de huisvesting voor samenwerkende zorgspecialismen op drie gebieden. Dat zijn de acute zorg en de vrouw & kind-zorg, beide met partners uit de zorgketen, en tussenin alle interventiedisciplines in het geïntegreerde operatie- en interventiecentrum. In de ontwerp- en voorbereidingsfase was het ook al samenwerken wat de klok sloeg, met gebruikers, patiënten en omwonenden. En dat in coronatijd.

Het gebouw van Franciscus Gasthuis in Rotterdam dateert uit 1975. "Vijf jaar geleden zijn we gaan nadenken over de toekomst van het gebouw", vertelt Bert Jan Grevink, directeur locatievernieuwing. "Conclusie was dat een aantal belangrijke medische functies moest worden vernieuwd en dat kon alleen met nieuwbouw." Niels Honig, voorzitter raad van bestuur: "We hebben daarom besloten met duurzame nieuwbouw te investeren in de zorg van de toekomst. Voor de inwoners van de regio betekent dit toegankelijkheid van hoogwaardige topklinische zorg en voor zorgprofessionals realiseren wij een moderne prettige werkomgeving."

Drie vernieuwde functies

Op de begane grond komt het Spoedplein Rotterdam Noord, waar de spoedeisende hulp gaat samenwerken met de huisartsenpost. Die samenwerking met partners in de zorgketen is een essentieel aspect van de zorgvernieuwing die hier tot stand komt. Grevink: "We gaan werken met geïntegreerde triage en een soort harmonica van onderzoek en behandel functies, met ook een geïntegreerde observatie-functie. Dat paste niet in het bestaande gebouw."

Nieuwbouw was ook nodig om de samenwerking rond vrouw & kind-zorg te huisvesten, vervolgt Grevink. "Vanwege onze fusiegeschiedenis

Over de indeling en het gebruik van de nieuwbouw konden in de ontwerpfase tal van betrokkenen hun licht laten schijnen, meldt directeur locatievernieuwing Bert Jan Grevink.

Senior projectleider Anna Hekman en bestuursvoorzitter Niels Honig op het nieuwbouwtrein Franciscus Gasthuis.

boden we op twee plekken geboorte- en kindzorg. De landelijke ontwikkelingen vragen echter om clustering van kindergeneeskunde, neonatologie en verloskunde. We zijn met verloskundige praktijken en kraamzorgorganisaties in de regio intensief gaan samenwerken." Die worden onderdeel van het nieuwe Vrouw & Kind Centrum, net als de acute gynaecologie. Er komt een kraamzorghotel in het bestaande ziekenhuisgebouw en een Ronald McDonald huiskamer in de nieuwbouw. Dat past in het 'family-centered care' concept, zegt Honig. "Zo'n huiskamer biedt patiënten en partners de gelegenheid om even uit de medische omgeving te zijn en in een huiskamerachtige omgeving tot rust te komen. In aanvulling daarop kunnen ouders bij hun kind op een eenpersoonskamer blijven slapen."

Tot slot komt er een geïntegreerd operatie- en interventiecentrum, vervolgt Grevink. "Het is vrij uniek dat alle interventievakken, zoals vaatchirurgie, interventieradiologie en interventiecardiologie, een plek krijgen in één geïntegreerd complex. Er komen onder meer twee hybride operatiekamers, waar chirurgen met beeldvormende technieken kunnen opereren. Daardoor hoeven ze soms minder invasief te opereren, kunnen ze meteen controleren of hun interventie het beoogde effect heeft en sneller ingrijpen bij ongewenste neveneffecten." In totaal komen er acht reguliere OK's en twee hybride OK's en twee interventiekamers voorzien van beeldvormende apparatuur.

'Het is vrij uniek dat alle interventievakken een plek krijgen in één geïntegreerd complex'

Partners

De Europese Investeringsbank (EIB) levert met 80 miljoen euro het leeuwendeel van de financiering voor de nieuwbouw, vertelt Honig. "Toekomstbestendigheid en duurzaamheid waren belangrijke dragers van onze plannen. Tijdens het selectietraject, dat ondanks de spannende tijden in de wereld voorspoedig verliep, bleek dat goed te passen bij de EIB. Zij wilden heel graag bijdragen aan onze inhoudelijke doelstellingen." De EIB is geen onbekende in de Nederlandse ziekenhuiswereld, met 1,3 miljard euro aan investeringen in modernisering en nieuwbouw in de afgelopen vijf jaar.

Als primaire ontwerpers en adviseurs zijn betrokken Aan de Amstel Architecten, Halmos, ABT en ptg advies. Als uitvoerend bouwconsortium zijn Berghage Heerkens bouwgroep, ULC en Unica gecontracteerd. "Voor zowel het ontwerp als de bouw hebben we een meervoudige aanbesteding doorlopen", vertelt Anna Hekman, als projectleider locatievernieuwing verantwoordelijk voor de nieuwbouw. De beste prijs-kwaliteitverhouding was hierbij het criterium. Grevink vult aan: "Het ging om het ontwerpen en bouwen op een vrij bijzondere, want vervuilde ondergrond naast een bestaand ziekenhuis, dat met de nieuwbouw moest worden verbonden."

A+++

De nieuwbouw wordt uiteraard gasloos. Zonnepanelen voorzien in een belangrijk deel van de energiebehoefte; gevoegd bij warmtepompen en energieopslag en -terugwinning resulteert dat in een A+++ label, aldus een trotse Hekman. "Medewerkers, patiënten en bezoekers gaan dit echt wel merken in de comfortbeleving. Net zoals het daglicht waar we veel aandacht aan hebben besteed in het ontwerp. Bijna alle ruimtes zullen daglicht krijgen; dat is ook een verbetering." Wat betreft duurzaamheid was er bij het uitwerken van de plannen ook veel aandacht voor het zoveel mogelijk circulair slopen en zorgvuldig bouwen.

Zorgvuldig gefundeerd

Die zorgvuldigheid komt bijvoorbeeld naar voren in de fundering, vervolgt Hekman. "Ter beperking van de overlast voor de omgeving hebben we gekozen voor het crushen van de palen, in totaal circa 350. Dat gebeurt trillings- en geluidsvrij. We hebben de omwonenden meegenomen in onze keuzes, mede vanwege de al genoemde vervuilde ondergrond. In samenwerking met DCMR Milieudienst Rijnmond

'We hebben bijvoorbeeld onze kinderraad laten meedenken'

monitoren we de hoogte van de grondwaterspiegel, de milieutechnische samenstelling van het grondwater en eventuele verplaatsing van vervuiling."

Vanwege de vervuilde ondergrond", verklaart Grevink, "moesten we bijzondere milieu-eisen stellen aan de manier van bouwen en doen we die geïntegreerde monitoring. We laten ook geluidsoverlast en trillingen meten en zijn daarin nog een stap verder gegaan. We hebben namelijk een nulmeting gedaan bij de huizen in de directe nabijheid, zowel buiten als binnen, als mensen dat toestonden. Mochten zij reden hebben om te denken dat er iets is gebeurd als gevolg van onze bouwwerkzaamheden (zoals scheuren, red.), dan hebben we samen een basis om dat te beoordelen. Puur gezien de wettelijke eisen hadden we dat niet hoeven doen. Omwonenden hebben dit buitengewoon gewaardeerd; ook dat we uitgebreid hebben uitgelegd wat de effecten kunnen zijn van de dingen die we doen. Dat heeft veel zorgen kunnen wegnemen."

Hekman noemt nog een heel ander duurzaamheidsaspect. "Het gebouw heeft geen dragende tussenwanden en is daardoor toekomstbestendig. We zijn hiermee flexibeler als het gaat om herindelingen. Ook de open en gesloten geveldelen dragen hieraan bij."

Deze neosuite past in het 'family-centered care' concept van Franciscus.

Impressie van de nieuwbouw.

Nieuwe inzichten

Over die indeling en het gebruik van het gebouw konden in de ontwerp-fase tal van betrokkenen hun licht laten schijnen, vertelt Grevink. “We hebben bijvoorbeeld onze kinderraad laten meedenken; zij mochten aangeven wat voor hen van belang was. Uiteraard hebben we ook onze cliëntenraad meegenomen en we hebben patiëntenpanels ingericht, voor de acute zorg en de verloszorg, om reflectie te krijgen op het ontwerp. Medewerkers hebben we laten meedenken met behulp van mock-ups, kartonnen opstellingen van toekomstige ruimtes op ware grootte. We hebben hen daarmee laten oefenen: hoe zou je deze ruimtes willen gebruiken en hoe kan het wellicht nog beter? Dat leverde heel veel enthousiasme en nieuwe inzichten op.”

Tegelijkertijd viel de ontwerp-fase in coronatijd. “We hebben veel digitaal gedaan en nieuwe technieken ontwikkeld om met kleine en grote groepen samen toch tot een ontwerp te komen. Digitaal werken maakte het mogelijk om heel veel mensen te betrekken en daar hebben we veel van geleerd.”

Positieve impuls

Op dit moment zijn de bouwers bezig met het crushen van de palen, meldt Hekman. “In de eerste maanden van 2024 moet dat zijn afgerond en dan begint de ruwbouw.” Als hij collega’s spreekt merkt Honig het enthousiasme. “Die bouwactiviteit geeft een heel positieve impuls aan werken in het ziekenhuis. Onze mensen zien dat er letterlijk aan de toekomst van de zorg wordt gebouwd. We bestaan al meer dan 100 jaar en willen ook voor de komende generaties de zorgvraag vanuit deze plek beantwoorden; daar past een eigentijds en duurzaam ziekenhuis bij. Wat betreft ingebruikname pingpongen we tussen hoop en realiteit; de verwachting is dat dat 2026 wordt.”

Thuis als het kan

De bestaande hoogbouw blijft vooralsnog in gebruik voor de overige ziekenhuisfuncties; daarvoor staat de tweede fase nieuwbouw

gepland. Ook voor het ontwerp daarvan is een toekomstvisie van belang, benadrukt Honig. “Met z’n allen hebben we de opdracht om de zorg toegankelijk, goed en betaalbaar te houden. Onder invloed van technologische ontwikkelingen zien we een beweging richting meer zorg thuis. We bieden zorg in het ziekenhuis als het moet en bij de patiënt thuis als het kan. Daarin proberen we voorop te lopen in samenwerking met de zorgketen, zoals de huisartsen en de verpleeg-, verzorgingshuis- en thuiszorg. De afgelopen jaren hebben we de ligduur verder zien afnemen. Voor we het bouwplan ontwerpen, zullen we een voorspelling moeten doen van de klinische capaciteit die we moeten houden; dat is een puzzel op zich.”

Maar eerst gaat nu de eerste fase bovengronds van start en dat vervult de bestuursvoorzitter met trots. “Met name dat omwonenden en toekomstige gebruikers veel betrokkenheid hebben gehad bij de planvorming. En dat we onze ambitie om veel meer in de zorgketen samen te werken zichtbaar maken in onze fysieke omgeving.”

► Meer informatie:
www.franciscus.nl/vernieuwt

Franciscus Gasthuis & Vlietland

Franciscus Gasthuis & Vlietland is een topklinisch opleidingsziekenhuis met een breed profiel, ontstaan uit het Sint Franciscus Gasthuis in Rotterdam en het Vlietland Ziekenhuis in Schiedam. Franciscus is dus een fusieziekenhuis en telt bijna 5.000 medewerkers. Het verzorgt de acute zorg voor Rotterdam-Noord en Rijnmond, en bestrijkt – afhankelijk van het specialisme – de regio van Capelle a/d IJssel tot Hoek van Holland.